

НЕЛЕГАЛНИЯТ ПАСАЖЕР

Бегемотите бяха настанени в трюма при носорозите, хипопотамите и слоновете. Решението да ги използват за баласт беше разумно. Но само си представете вонята. А нямаше кой да им рине гюбрето. Мъжете едва насмогваха да разнасят храната, а жените им, и те като нас вмирисани под огнените езици на задушливата смрад, бяха твърде изнежени. Тъй че, ако опреше до чистене, трябваше да се справяме сами. На всеки няколко месеца тежкия капак на задната палуба се повдигаше и вътре се пускаха птиците чистачки. Е, първо трябваше да се отвори и проветри (а нямаше много доброволци за тая хамалогия); после три-четири чифта от по-негнусливите птици предпазливо пърхаха наоколо минута-две, преди да влетят в трюма. Не им помня имената на всичките – всъщност една от тия хвъркати двойки вече не съществува, – но вие се сецате за кои става дума. Виждали ли сте хипопотами със зяпнали усти и между зъбите им едни шарени птиченца, които чоплят ли, чоплят като обезумели стоматологични сестри? Представете си подобна манипулация, но по-мощна и по-мърлява. Не съм гнуслив, но дори и аз потръпвах от отвращение при тази гледка: редица замижали чудовища, на които им чистят зъбите във воняща клоака.

На Ноевия ковчег цареше строга дисциплина – това е първото, което искам да подчертая. Там не беше като на боядисаните дървени фигурки, с които навярно сте си играли като деца: само щастливи двойки, надничачи весело между пречките на комфортни излъскани обори и клетки. Не си го представяйте като средиземноморски круиз, където се играе на рулетка и всички са наконтени като за бал; в Ковчегата само пингвините носеха фракове. Запомнете: това беше дълго и опасно плаване – опасно, макар и някои правила да бяха предварително установени. Не забравяйте и факта, че на борда беше събрано цялото животинско царство: е, ще настаните ли

леопардите на един скок разстояние от антилопите? Наложително беше да има някакви защитни мерки и затова се примирихме с двойните резета и проверките. Въведе се и вечерен час. За жалост, имаше и наказания, и карцер. Една от височайшите особи горе страдаше от манията да се обгражда с информатори и взеха, че се намериха такива. Със съжаление трябва да отбележа, че от време на време падаше голямо клепане. Да не смятате, че тоя наш Ковчег е бил някакъв природен резерват? Понякога по-скоро заприличваше на плаваща каторга.

Да, знам, че има най-различни описания на онези събития. Вашият род повтаря и преповтаря своята версия, която продължава да очарова дори скептиците; а и животните си имат куп сантиментални митове. Ами те няма да тръгнат да клатят лодката, тъй де. Та нали тъкмо там се прославят и стават герои, нали е въпрос на чест всяко от тях да може с гордост да проследи родословното си дърво чак до корените, тоест до Ковчегата. Били са богоизбрани, издържали са, оцелели са: нормално е да позамажат някой и друг смущаващ епизод и паметта да им изневери услужливо тук-там. Аз нямам притеснения по тази линия. Никога не съм бил сред богоизбраните. Всъщност подобно на няколко други животински вида съвсем умишлено не бях избран. Качих се като нелегален пасажер и също оцелях. Успях да се измъкна (за сведение, слизането от Ковчегата не беше по-лесно от качването) и си вирия чудесно. Стоя малко встрани от останалата част на животинското общество, от редовните пътници, които все още се събират на носталгични срещи – между другото, съществува дори Клуб на морските вълци и в него членуват онези видове, на които нито веднъж не им прилоша по време на Потопа. Като си спомня за Плаването, не изпитвам никакво чувство на дълг, нито пък съм трогнат до сълзи, та да виждам всичко през мъгла. Можете да се доверите на моя разказ.

Вероятно сте схванали, че Ковчегът всъщност не беше един-единствен плавателен съд. С това име наричахме цялата флотилия (едва ли очаквате

животинското царство да се натъпче в нещо не по-дълго от триста лакти). Валяло било четиресет дни и четиресет нощи? Нищо подобно – тази картина не се различава от най-обикновено английско лято. Не, по мои сметки валя около година и половина. Водата се издигала над земята сто и петдесет дни? Я ги пишете грубо четири години. И тъй нататък. Вашият род открай време е отчайващо зле с датите. Отдавам го на шантавата ви мания всичко да ви е кратко на седем.

Отначало Ковчегът се състоеше от осем плавателни съда: Ноевия галеон, който теглеше на буксир товарния кораб с провизиите, после четири по-малки кораба, всеки от които имаше за капитан един от синовете на Ной, а зад тях на безопасно разстояние (понеже семейството беше суеверно по отношение на болестите) се движеше морският лазарет. Осмият плавателен съд предизвика кратко недоумение. Той бе пъргав едномачтов платноход с филигранни орнаменти върху сандалово дърво по продължение на цялата кърма и се движеше, лепнат за Хамовия кораб. Откъм подветрената страна се наддушваха странни аромати; понякога нощем, когато стихията се укротеше, дочувахме весела музика и писклив смях – изненадващи за нас звуци, тъй като смятахме, че жените на всички Ноеви синове са се приютили на безопасно място на личните си кораби. Ала този благоуханен, кънтящ от смехове платноход се оказа неиздръжлив: потъна при една внезапна буря и Хам снова умислен седмици наред.

Следващата жертва беше товарният кораб – загубихме го в една беззвездна нощ, когато вятърът утихна и онези, които са били на вахта, очевидно са дремели. На сутринта зад флагманския кораб на Ной се влачеше само дълго дебело въже, прегризано от здравите резци на същество, което умее да се вкопчва в мокър коноп. Започнаха взаимни обвинения, не е за разправяне. На практика това май беше първият случай, в който един животински вид изчезна завинаги зад борда. Не след дълго загубихме и лазарета. Зашушука се, че двете събития били свързани, че жената на Хам –

която си падаше малко нервачка – е решила да отмъсти на животните. Явно купищата ѝ завивки и покривки, везани цял живот, потънаха с товарния кораб. Но така и нищо не се доказа.

И все пак най-ужасната беда до този момент беше гибелта на Варади. Вие знаете за Сим и Хам, и за другия, чието име започваше с Й. Но за Варади не сте чували, нали? Той беше най-малкият и най-силен Ноев син; което, разбира се, не го правеше любимец на семейството. Имаше и чувство за хумор – или поне се смееше много, което за вашия род обикновено е достатъчно доказателство за остроумие. Да, Варади беше голям веселяк. Можеше да го видиш да обикаля наперено кварталдека с по един папагал на всяко рамо; или да пошляпва нежно задницата на някое четириногло, което му се отблагодаряваше с доволен рев. Разправяха, че на неговия кораб не царяла такава тирания като на другите. Но ето нà какво се случи: събуждаме се една сутрин и разбираме, че Варадевият кораб е изчезнал от хоризонта, отнасяйки със себе си една пета от животинското царство. Мисля, че щяхте да харесате симурга с неговата сребриста глава и паунова опашка; но птицата, свила гнездо в Дървото на познанието, не беше по-издръжлива на вълните от полска мишка. По-големите братя на Варади търсеха вината в неумелата му навигация: казваха, че си губел времето да се побратимява с добитъка; намекнаха дори, че Господ може да го наказва за някакво тайнствено прегрешение, дето бил извършил още като дете на осемдесет и пет. Но каквато и да е истината за изчезването на Варади, това беше жестока загуба за вашия род. Неговите гени щяха да ви бъдат от полза.

Та тъй, за нас цялото морско начинание започна, когато ни поканиха да се явим на определено място до определена дата. Тогава за пръв път чухме за плана. Нямахме никаква представа за политическата обстановка. Не подозирахме за Божия гняв към собственото му творение, попаднахме в този план волю-неволю. Макар да нямахме никаква вина (нали не вярвате сериозно на оная история със змията? – това си беше чисто и просто

мръсната пропаганда на Адам), последствията за нас бяха също тъй жестоки: всички живи същества бяха изтребени освен по един-единствен чифт за разплод от всеки вид – двойки от мъжки и женски пол, запратени в бушуващите води и поверени на стар алкохолизиран мошеник, който беше подкарал седмия век от живота си.

Така че вестта се разнесе, но както обикновено не ни казаха истината. Нали не си въобразявате, че околностите на Ноевия дворец (о, този Ной не беше никак беден) са били населени с подходящи екземпляри от всеки вид на земята? Къде ти. Налагаше се да организират рекламна кампания и после да подберат най-добрия чифт от кандидатите. Тъй като не желяеха да предизвикат всемирна паника, обявиха състезание за двойки – нещо като конкурс по красота с изисквания за наличие на мозъчни клетки и вяност един към друг – и казаха на кандидатите да се явят пред Ноевите порти до еди-кой си месец. Можете да си представите проблемите. Първо на първо, не всеки притежава състезателен дух, тъй че вероятно се явиха най-напористите. Онези животни, които не бяха достатъчно досетливи и не четяха между редовете, решиха, че просто не им е нужно да печелят луксозно океанско пътешествие за двама напълно безплатно – не, благодарим. От друга страна, Ной и персоналът му не бяха взели под внимание факта, че някои животни прекарват известно време от годината в зимен сън; да не говорим за много по-очевидния факт, че едни земни твари се придвижват по-бавно от други. Имаше например един ленивец със завидно спокойна натура – изключително създание, гарантирам ви лично, – който бе погълнат от пороя на Божието отмъщение тъкмо когато най-сетне успя да се смъкне от дървото си. Как му викате вие на това – естествен подбор ли? Аз бих го нарекъл професионална некомпетентност.

При подготовката, честно казано, цареше пълна неразбория. Ной изостана с направата на корабите (лошо се получи, когато майсторите разбраха, че няма достатъчно място и те да се качат на борда); в резултат на

това закъснение не се обърна достатъчно внимание на подбора на животните. Появеше ли се що-годе прилична двойка, мигом биваше одобрена – въпросът се решаваше с едно кимване; това, изглежда, беше системата. Със сигурност не се искаше нищо повече от най-бегла справка за произхода. И, разбира се, макар да казаха, че ще вземат по двама от всеки вид, когато се стигна до селекцията... Абе някои създания просто бяха нежелани, и туйто. Такъв беше случаят с нас; та затова се наложи да пътуваме нелегално. На доста животни с напълно основателни претенции да се смятат за отделен вид им отрязаха квитанциите. Не може, казваха им, вече подбрахме двама от вас. Какво значение имат няколко допълнителни пръстена около опашката или тия кичурчета, щръкнали на гърба ви? Вие вече фигурирате при нас. Много съжаляваме.

Някои великолепни животни, които пристигнаха поединично, си останаха с пръст в уста; семействата, които отказаха да се разделят с потомството си, предпочетоха да умрат заедно; други бяха подложени на медицински прегледи, често от брутално и смущаващо естество. Въздухът отвъд укрепленията на Ной по цели ноци ехтеше от воя на отхвърлените. Представяте ли си атмосферата, когато най-сетне стана ясно защо сме били поканени да участваме в тази пародия на конкурс? То беше една завист, едни гадни номера, както може да се предположи. Някои от по-благородните видове просто си хванаха пътя към гората, отказвайки да оцелеят при обидните условия, предложени от Господ Бог и Ной, и предпочетоха вълните и гибелта. Изговориха се сурови и злостни думи по адрес на рибите; амфибиите придобиха твърде самодоволен вид; птиците започнаха тренировки за възможно най-продължителен полет без кацане. Имаше сведения, че някои видове маймуни правят опити сами да си сковат салове. В продължение на една седмица всички в Лагера на избраниците се натръшкаха от мистериозно хранително натравяне и за някои от по-изнежените породи селекцията трябваше да започне отново.

В определени моменти Ной и синовете му се държаха като пълни неврастеници. Това май не съответства на описанието, с което разполагате. Нали винаги са ви внушавали, че Ной бил мъдър, праведен и богобоязлив, а аз вече ви го представих като истеричен мошеник и пияница. Не бих казал обаче, че двете мнения са напълно несъвместими. С други думи: Ной си беше проклет, *но само да бяхте видели останалите*. Нищо чудно, че Бог се бе накарал да подхване всичко на чисто; единствената загадка беше защо изобщо е решил да съхрани нещо от този род, който доста компрометираще създателя си.

Ной беше на ръба на нервна криза. Направата на Ковчега изоставаше от графика, майсторите трябваше да се подканват с камшици, стотици ужасени животни лагеруваха край двореца му и никой не знаеше кога ще се изсипят дъждовете. Господ Бог не благоволяваше дори дата да посочи. Всяка сутрин се взирахме в облаците: дали ще задуха западен вятър, с който обикновено идваше дъждът, или пък Той ще прати специалния си порой от неочаквана посока? И докато облаците бавно се стъстяваха, вероятността за бунт растеше. Някои от отхвърлените искаха да задигнат Ковчега, за да се спасят, други пък искаха да го нацепят на трески. Онези с по-спекулативни наклонности взеха да предлагат за обсъждане алтернативни принципи на подбор, основаващи се на ръста на животните и ползата от тях, а не на бройката; ала Ной високомерно отказа всякакви преговори. Той беше човек със собствено мнение и не желаше да му дават акъл.

Когато се стигна до довършителния етап, флотилията трябваше да се охранява денонощно. Имаше много опити за тайно промъкване в корабите. Веднъж спипаха дърводелец, който се мъчел да си издълбае скривалище между долните бордови ребра на товарния кораб. Имаше и покъртителни гледки: млад лос, обесен на релинга на Симовия кораб; птици, бомбардиращи с телата си защитната мрежа, и прочие, и прочие. Хванеха ли нелегален, начаса го убиваха; но тези зрелища не бяха достатъчни, за да

възпрат отчаяните. С гордост ще ви съобщя, че нашият животински вид се озова на борда без подкупи и без насилие. Е, вярно, че не сме така забележими като един млад лос. Как успяхме ли? Ами имахме си предвидлив родител. Докато Ной и синовете му грубиянски претърсваха животните, качващи се на корабите, плъзгаха грапави длани по подозрително бухнали руна и правеха едни от най-ранните и най-нехигиенични прегледи на простатата, ние вече отдавна бяхме извън полезрението им, на безопасно място в койките. Един от дърводелците ни подsigури спасението, без да подозира какво е сторил.

Два дни вятърът духаше от всички посоки едновременно; после заваля. Водата рукна от навъсеното небе, за да очисти грешния свят. Едри капки се пръскаха по палубата като гълъбови яйца. Излъчените представители на всеки животински вид бяха преместени от Лагера на избраниците в определения им кораб: сцената наподобяваше задължително масово бракосъчетание. После спуснаха капаците и ние започнахме да привикваме с мрака, заключения трюм и вонята. Отначало не обръщаме особено внимание на това: бяхме твърде въодушевени, че ще оцелеем. Дъждът не спираше, като от време на време преминаваше в градушка и трополеше по дъските. Понякога чувахме гръмотевици, а често долитаха и воплите на изоставените животни. След време техните писъци и крясъци заглъхнаха: разбрахме, че водите са започнали да се надигат.

Най-сетне настъпи денят, за който копнеехме. Отначало помислихме, че това може да е безумен щурм на последните живи пахидерми, опитващи се да нахлуят в Ковчегата или най-малкото да го потопят. Но не: просто корабът се накланяше настрани, докато вълните го вдигаха от дока. Мен ако питате, това беше връхната точка на Плаването, моментът, когато братските чувства сред животните и признателността към човека бликаха – лееха се като виното на Ноевата трапеза. После... но може би животните бяха проявили наивност още когато повярваха на Ной и неговия Бог.

И преди водите да се покачат, имаше основания за напрежение. Знам, че вашият род е склонен да гледа презрително на нашия свят, смятайки го за брутален, канибалски и измамен (трябва обаче да се съгласите, че това не само не ни раздалечава, а ни сближава с вас). Докато ние винаги, още от самото начало, се чувствахме равни помежду си. Е, вярно, че се изяждахме един друг и прочие; по-слабите бяха съвсем наясно какво ги очаква, ако се изпречат на пътя на някой по-едър и гладен. Смятахме това в реда на нещата. Фактът, че едно животно е способно да умъртви друго, не правеше първото по-висше от второто, а само по-опасно. Може би на вас ви е трудно да разберете същината на подобно понятие, но сред нас цареше взаимно уважение. Да изядеш едно животно не означаваше, че го презираш; а угрозата да станеш нечий обяд не пораждаше у жертвата, нито у нейното семейство преклонение пред утоляващия глада си.

Ной – или неговият Бог – промени всичко това. Ако вие сте имали своето Грехопадение, и на нас не ни се размина, но то ни застигна по неволя. За пръв път го забелязахме, когато се попълваше Лагерът на избраниците. В цялата тази работа да се вземат по две от всяка земна твар нямаше нищо лошо (в нея поне, както виждате, се съдържаше доза здрав разум); но това беше само началото на историята. Започнахме да забелязваме, че някои породи в Лагера не бяха сведени до два екземпляра, а до седем (отново си пролича пристрастието ви към седмицата). Помислихме си, че допълнителните пет са пътуващи резерви, в случай че първоначално избраната двойка се разболее. Но после лека-полека проумяхме истината. Ной – или неговият Бог – бе постановил, че има две класи животни: чисти и нечисти. Чистите влизаха в Ковчега по седем; нечистите по две.

Както и можете да предположите, това породи дълбоко негодувание към Божията политика на сегрегация. Ами да, отначало дори и чистите животни бяха смутени от този факт; знаеха си, че с нищо не са заслужили такова специално покровителство. Макар че – както скоро осъзнаха – да си

„чист“ беше и благословия, и проклятие. Това означаваше, че можеш да бъдеш изяден. Иначе казано – добре сте дошли седмина на борда, но петима от вас са предназначени за камбуза. Интересен начин да ти окажат чест. Е, това поне предполагаше, че ще ги настанят в най-удобното свободно място до деня на ритуалното им заколение.

От време на време се забавлявах с тази ситуация от позицията на отрицателен и можех да се кискам отстрани. Ала сред онези породи, които се вземаха на сериозно, възникнаха всевъзможни сложни чувства на завист и съперничество. На прасето, лишено от обществени амбиции, му беше все едно, но някои други животни приеха идеята за нечистотата като лична обида. И трябва да се отбележи, че системата на подбора – поне така, както я приложи Ной – беше доста нелогична. Всеки би се запитал какво му е толкова специалното на чифтокопитния преживен добитък? Защо камилата и заекът трябва да получат второкласен статут? Защо ще се прави разлика между покритите с люспи риби и голите? Нима лебедът, орелът, пеликанът, чаплатата не са измежду най-прекрасните птичи видове? Но тях не ги удостоиха с почетна значка за чистота. Защо ще се заяждат с мишката и гущера, които и без това вече си имаха достатъчно проблеми, и допълнително ще мачкат самочувствието им? Безуспешно търсехме поне зрънце логика във всичко това, напразно очаквахме Ной да ни го обясни някак си. Но той не правеше нищо друго, освен да се подчинява сляпо. Ной, както много пъти са ви повтаряли, беше богобоязлив човек; и като се има предвид Божият нрав, вероятно прибягваше до най-безопасната тактика. И все пак, ако бяхте чули само плача на стридите и раците, тъжните тиради на смаяния омар, ако бяхте видели печалния опозорен щъркел, щяхте да разберете, че отношенията между нас са се променили завинаги.

А имаше и още едно затруднение. По някаква нещастна случайност от нашия вид бяхме успели да се промъкнем седмина. Не само че бяхме нелегални (срещу което някои негодуваха), не само че бяхме нечисти (заради

което някои вече започнаха да ни презират), ами се бяхме подиграли с чистите и легално пътуващи видове, пародирайки тяхното свещено число. Набързо решихме да излъжем за бройката си – затова никога не се появявахме заедно на едно и също място. Открихме на кои части от кораба сме добре дошли и кои трябва да избягваме.

С една дума, вече ви е ясно, че от самото начало всички ние представлявахме безрадостна дружина. Някои от нас скърбяха за онези, които бяхме принудени да изоставим; други негодуваха срещу статута си; трети пък, макар и на теория поласкани от титлата „чист“, с право се бояха от фурната. А на всичкото отгоре трябваше да съжителстваме с Ной и семейството му.